

תקן III - תוחלת, שונות, ופונקציה יוצרת ממונטים

תוחלת משתנה מקרי בזיך

הבזרה - יהי X מ"מ בזיך, כמומר A_x , קבוצת האטומים שלו, מכיל קבוצה בת מנייה של איברים c כך ש- $P(X \in A_x) = 1$. אזי:

$$E[X] = \sum_{\substack{c \in A_x \\ c \geq 0}} c \cdot P(X=c) + \sum_{\substack{c \in A_x \\ c < 0}} c \cdot P(X=c)$$

אם X הוא סופי, נאמר שהתוחלת אינה מוגדרת אם שני הסכומים סופיים, והתוחלת סופית, נאמר שהיא איננה מוגדרת.

סגנה - יחזות הצבת התוחלת יהי X מ"מ בזיך אינטגרבי, ונניח:

$$X = \sum_{i=1}^{\infty} \alpha_i \mathbb{1}_{A_i} = \sum_{i=1}^{\infty} \beta_i \mathbb{1}_{B_i}$$

נאמר $A_i, B_i \in \mathcal{F}$ מאורעות, $\mathbb{1}$ מ"מ האינדיקטור.

$$E[X] = \sum_{i=1}^{\infty} \alpha_i P(A_i) = \sum_{i=1}^{\infty} \beta_i P(B_i)$$

סימון - למסומים נסמן $X^+ = \max\{X, 0\}$ ו- $X^- = \min\{X, 0\}$ אזי $E[X] = E[X^+] + E[X^-]$

תוחלת משתנה מקרי לא בזיך

הבזרה - במסומים הנם, נבזיר תוחלת של מ"מ X שאינה בזיך.

$$E[X^+] = \sup \{ E[YZ] \mid 0 \leq Y \leq X^+, Y \text{ מ"מ בזיך} \}$$

$$E[X^-] = \sup \{ E[YZ] \mid 0 \leq Y \leq -X^-, Y \text{ מ"מ בזיך} \}$$

$$E[X] = E[X^+] + E[X^-] \quad \text{ואזי}$$

התוחלת קיימת אם לפחות אחד מבין $E[X^+]$, $E[X^-]$ סופי. אם שניהם סופיים, אז התוחלת סופית ונאמר כי X אינטגרבי.

סגנה - יהי X מ"מ כלשהו. אזי:

$$E[X] = \int_0^{\infty} (1 - F_X(t)) dt - \int_0^{\infty} F_X(-t) dt$$

מקרה - יהי X מ"מ כלשהו עם פונקציית צפיפות f :

$$E[X] = \int_{-\infty}^{\infty} t f(t) dt$$

תכונות התוחלת

סגנה - אם $P(X \geq Y) = 1$ אזי $E[X] \geq E[Y]$. במקרה זה נאמר כי X שולט סטוכסטית ב- Y .

סגנה - $\forall \alpha \in \mathbb{R}, E[\alpha X] = \alpha E[X]$

סגנה - $E[X+Y] = E[X] + E[Y]$

סגנה - יהי X מ"מ אינטגרבי, ואינטגרבי, יהי Y סכס.

$$P(X \geq \varepsilon) \leq \frac{E[X]}{\varepsilon}$$

תורת ההסתברות של מ"ה

יהי X מ"ה אינטגרבי, ψ פונקציה בידע. $Y = \psi(X)$

$$E[Y] = E[\psi(X)] = \int_0^\infty (1 - F_{\psi(X)}(t)) dt = \int_{-\infty}^0 (0 - F_{\psi(X)}(t)) dt$$

אם מתקיים גם עבור מ"ה בדיד:

$$E[Y] = E[\psi(X)] = \sum_{c \in C} \psi(c) \cdot P(X=c) + \sum_{c \in C} \psi(c) \cdot P(X=c)$$

ועבור מ"ה רציף:

$$E[Y] = E[\psi(X)] = \int_{-\infty}^{\infty} \psi(t) f_X(t) dt$$

הצגת תוחלת מ"ה דרך מילוטן

אם X מ"ה d^* המילוטן המתאים δ , $X \sim 1 - \delta$ טווח התפלגות ולכן גם טווח תוחלת.

$$E[X] = E[X^*] = \int_0^\infty x^*(t) dt$$

אם h אינטגרביים:

אם הכולל חסום בקצוות, אסטר לקחת בגודל ϵ ולהטא $\delta - \epsilon$.

שולח וסטיות תקן

הפציה - יהי X מ"ה. מדרג הפיזור

$$V(X) = E[(X - E[X])^2] = E[X^2] - E[X]^2$$

הטעות של X היא - $\sigma(X) = \sqrt{V(X)}$

סטיות התקן של X היא -

$$V(aX+b) = a^2 V(X) \quad \text{סטנה -}$$

סטנה - אי שוויון צ'ביטב

יהי X מ"ה אינטגרבי וכל שולח

אזי לכל $a > 0$ מתקיים

$$P(|X - E[X]| \geq a) \leq \frac{V(X)}{a^2}$$

פונקציה יוצרת מומנטים

הפציה - יהי X מ"ה. הפונקציה $M_X: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ המוגדרת $M_X(t) = E[e^{tX}]$ נקראת פונקציה יוצרת מומנטים.

היא מוגדרת אם קיימת סביבה קטנה סביב 0 בה התוחלת הנגזרת סופית.

הנגזרת ה- n של הפונקציה ב- 0 : $M_X^{(n)}(0) = E[X^n]$

היא הממנט ה- n של X .

* אסטר - פיתוח הממנט כדי להשגות כזו להגזיר תוחלת ולגזור כזו להמציא מולח.

סטנה - אם $M_X(t)$ קיים וטופי בסביבת 0 $(-s, s)$ אזי $E[X^n]$ סיים לכל n וכן

$$M_X(t) = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{t^n E[X^n]}{n!}$$